

Не е корупция, а смуче по-яко. Що е то?

понеделник, 15 Април 2019 / брой: 72

автор: Чавдар Добрев

Ще разкажа накратко за два случая, когато наистина няма корупция, а стотици милиони или милиарди суха пара наистина се стопяват яко дим във вреда на българската държава. Аз самият не зная как да определя това явление, чиито обяснения се търсят в дебрите на политическата промяна и социалното покаяние от греховете на социалистическа България.

Първи случай. Взривяването на мавзолея на Георги Димитров
Без сантименти. Факт до факта.

Мавзолеят на Георги Димитров в центъра на София, срещу бившия царски дворец, е построен с решение, взето веднага след смъртта на Димитров (2 юли, 1949 г.). За архитект на строежа е определен Георги Овчаров с участието на Иван Данчов и Рачо Рибаров. Имайки предвид, че на архитекта строител Георги Овчаров са предоставени три дни за изготвяне на проекта, ясно е, че издигането на мавзолейната площ е извършено в неимоверно скъсени срокове - шест дни. Няма да влизам в дискусии за култовото предназначение на мавзолея, за това доколко издигането на сградата е източнокултурна или западнокултурна традиция, много или малко пари са били похарчени и пр.

Без съмнение изразходвани са били извънредно много средства. Ако съберем сумата, дадена за строежа на надземното помещение и галериите под него, за облицовката на фасадата с русенски камък, който скоро бива подменен с плочки от врачански камък, за модерната климатична инсталация и осветление; времето, отделено за издигане на колони в дорийски стил. Ако са верни слуховете за подземните ходове на мавзолея, които го свързват с основни правителствени сгради, ще трябва да признаем, че мавзолеят в парично изражение е истинска Аладинова пещера.

Но да прибавим към "цената" и основната реконструкция на мавзолея, извършена през 1974-1975 г., която е струвала едва ли не същите пари, изхарчени за първоначалния строеж. В реконструкцията са включени и безценни мозайки, създадени от класика Дечко Узунов, с които новите варвари безпощадно се погавриха.

Един детайл. Удара на камбаната, призоваващ към разрушаване на мавзолея, първо го огласи правителството на Андрей Луканов с решението си от 17 юли 1990 г. да извади тленните останки от мавзолея и да уреди тяхното погребение.

През онзи период се подхващаха епизодични разговори как да бъде преустроен мавзолеят, дали да се превърне в музей на българската история, в пантеон или в музей на българската бойна слава; дали да стане художествена галерия, част от Софийската художествена галерия; дали да не се остави като символ на отричаната епоха на социализма. Идеи навременни и ненавременни, полезни и неполезни!

Вместо да се взривява мавзолеят, трябваше да се променят предназначението и културно-историческите му функции в новата социална среда. За съжаление тогава никой не се зае да изчисли колко струва този мавзолеен комплекс и кой утре ще трябва да понесе финансовите отговорности за престъпното му разрушаване.

Поколението трябва да помнят, че по заповед на вицепремиера и министър на строителството Евгений Бакърджиев на 21 август 1999 г. започна "епическата" битка на управляващите за разрушаване на мавзолея. Първата детонация се оказа неуспешна (виж ти, здраво е строило поколението на 50-те години!). Наложиха се да се направят още няколко опита с експлозиви до 27 август, когато сградата рухна. Така по тайнствена логика мавзолеят, построен за шест дни, завърши земното си съществуване също за шест дни.

Обещах, че няма да коментирам, и ще съдържа обещанието си. Но не мога да не подчертая една сцена, неповторима с глупостта и наглостта си в историята на следосвобожденска България. Премиерът Иван Костов като един нововъзкръснал Нерон гледа отблизо как се рушат стените на мавзолея, придружен от друг свой велможа - кмета на столицата Стефан Софийански. Сигурно над тези двама веломъдри родни управници е кръжала и сянката на квичация от радост Евгений Бакърджиев. Скоро тримата "реформатори" решиха да направят и друг "гениален" ход - инсталираха временни писоари над безжизненото тяло на мавзолея за облекчаване на пикочните мехури на столичани.

Такава е случката. Неразкрасена.

Но аз и днес си задавам въпроса кой ще върне на държавната хазна стойността, цялата стойност, на мавзолея в пълното му материално измерение? Още повече, че политиката си е политика, а сиренето - с пари!

Ами, никой няма да ги върне...

Втори случай. Ликвидирането на българското разузнаване и разцветът на Комисията по досиетата

Отново факти. Без коментар.

Отново изтичат стотици милиони, милиарди левове държавни пари, без да са налице корупционни актове. Става дума за вандалския удар, който беше нанесен на българското разузнаване - външно и вътрешно, след 1989 г., както и за Комисията по досиетата, или изцяло изписано:

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност към ДС и разузнавателните служби към БНА.

Комисията беше създадена през 2009 г. въз основа на Закон за необходимостта и способите, с помощта на които ще се разкрива принадлежността на българските граждани към бившата Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

Спорът за това да се разкрият ли тайните на ДС заедно с лицата, служители в ДС и БНА и тяхната агентура, започна непосредствено след 10 ноември 1989 г. Имаше резон да се поръсят с пепел "тайните" на предишните тайни служби, ако действително политическата ни класа е тръгнала към национално помирение. Но тя въобще не поиска да тръгне! Понакуцваща логика се съдържаше може би и в призивите за разкриване на досиетата - все едно, рано или късно щеше да се наложи тяхното оповестяване (моето мнение е друго и конспективно ще го формулирам). Законът за досиетата, това не трябва да се прикрива, беше предложен, разработен и приет в парламента от БСП, за него гласуваха депутатите на левицата. Не обсъждам съображенията им. Но явно тези дейци са искали час по-скоро да се освободят от комунистическото минало на БСП, да се харесат на съответни чуждестранни центрове с оглед правенето на кариера.

Лошото е, че те подготвиха закона като крайно репресивен, разрушителен и идеологизиран, като крайно унизителен за достойнството на стотици хиляди български граждани, принадлежащи впрочем към твърдото ядро на БСП. От моя гледна точка единствено свръхглупакът в БСП заради някаква си Комисия за досиетата би се заел да реже клона, върху който седи. Забележително е, че до 2009 г. нито един кабинет с участието на БСП не си беше позволил да стори подобна крачка. Не си го позволи и българската десница. Неслучайно пълно разкриване на досиетата се реализира само в ГДР и България.

Що се отнася до останалите бивши социалистически страни, в тях разкриването на досиетата беше проведено доста формално и частично. Фактически те запазиха в тайна своите разузнавачески кадри, както и агентурната мрежа, за да продължат да проникват успешно във всички нива на социалния живот и да събират информация, безкрайно ценна например във връзка с борбата срещу корупцията по високите етажи на властта, мафиотските групировки, незаконната търговия с наркотици, цигари и алкохол, вноса на чужди стоки на занижени цени, срещу масовата престъпност и терора и пр.

Те не истеризираха, че разузнавачите им от социалистическия период и внедрените агенти от съветското разузнаване са "заклети и непоправими противници на демокрацията". На тях добре им беше известно, че мнозина от заварените разузнавачи и агенти са се учили в елитни съветски университети и военизирани школи в Москва и

Подмосковие. Но също знаеха, че без тези кадри тяхното разузнаване ще трябва да започне от "а" и "б", че става въпрос за висококвалифицирани специалисти, за незаменими експерти, за сънародници, готови да отстояват интересите на своята родина независимо от формата на нейното управление и партийно-класовото й устройство.

Извън всичко останало те отлично съзнаваха колко трудна и скъпоструваща е подготовката на един разузнавач, колко незаменими са контактите му с конкретния чужденец, вербуван за агент, колко трудно и също скъпоструващо е да се организира агентурна мрежа в дадена социална група. Вярно прогнозираха, че чуждите разузнавания, в това число и тези на новите съюзници, ще активизират дейността си след известно време.

В България се постъпи обратно. Според мен - не поради идейни съображения, а главно заради корист! Още от времето на социализма българското разузнаване събираше компрометиращи материали и за първенци на номенклатурната класа, имаше свои "гнезда" в смесените райони на страната, които, както се вижда, е било наложително да се премахнат. А и новите ни съюзници от Вашингтон и Брюксел бързаха да се разправят с едно от мощните разузнавания в Европа и света - българското външно и военно разузнаване. За тях най-важно се оказа да напълнят спецслужбите ни със свои вербувани лица, да подсигурят българската територия за изпълнение на тяхната военна доктрина, без да ги е грижа какво ще стане с нашата икономика и доходите на населението.

Ако не бяха толкова драстично деформирани, а после и унищожени тайните ни служби от социалистическата епоха, аз съм убеден, че пораженията от различните видове приватизация (България загуби активи на стойност около 100 милиарда лева), от финансовата амнистия на кредитните милионери, от ликвидирането на родната промишленост, от връщането на селскостопанската земя "в реални граници", от разпродажбата грабеж на крупни мощности, едва ли не подарени на чужденци, от безсъвестно сключените концесионни договори и пр. щяха да са неимоверно по-малки. Тогава и нашата държава можеше да тръгне по друг път - този на бившите соцстрани от Източна и Централна Европа, да се съизмерва, както преди 1989 г., по икономически показатели с Гърция, Турция, Унгария, Полша, Румъния или Чехословакия.

Длъжен съм да добавя, че ситуацията с ГДР след 90-те години беше съвсем различна. След 1989 г. България оцеля след преустройството като независима страна, а постъпи като заличена от картата на света държава, докато ГДР се превърна в част от обединена Германия.

И накрая, да се върна към Комисията за досиетата, отново в аспекта на нейната безполезност и големите държавни финансови средства, които поглъща за сметка на бедняшка България. Опитах се да се ориентирам за бюджета на комисията в интернет. Информацията, на която попаднах, беше толкова оскъдна и постна, че останах с пръст в устата. Разбрах само, че бюджетът на комисията за 2019 г. е 11 млн. лв., без да се вземат предвид недвижимите материални активи. Ако така се е движел бюджетът на комисията, то за десет години, откакто е създадена, са похарчени 110 млн. лв. Разбира се, тази сума е капка вода в сравнение с икономическите и финансовите загуби, резултат от поголовното унищожаване на кадровия потенциал и структури на разузнавателните служби към ДС и БНА (достатъчно е да посоча многомилionните финансови щети, които нашата държава понесе със закриването на научно-техническото ни разузнаване).

Пак ще повтора - според мен вече е късно да се търсят други варианти, освен разкриването и оповестяването на служителя и сътрудника. Но понеже поставените основни задачи вече са решени от комисията (пък и повечето от бившите служители и агенти на ДС и БНА поради възраст и политически тормоз един по един си отидоха и продължават да си отиват от земния ни свят!), няма ли да е за предпочитане да се създаде фонд с по-малки политически амбиции, в който да се съберат и систематизират съответните данни, съгласно един нов Закон за досиетата? И баста с комисията, измислена сякаш от Оруел! И баста с похарчените пари от държавния бюджет през последните десет години... Да не прекалявам! Може пък тъкмо служителите на комисията ще станат основатели на този общонационален фонд на досиетата (?!).

И така, не е корупция, а смуче по-яко от корупция. Що е то?